

KL

› KL
MAJ 2022

UNGEUDSPIL

ALLE UNGE SKAL LYKKES

– GENTÆNK VEJEN TIL UDDANNELSE OG JOB

INDHOLD

INDLEDNING	4	03 / FLERE UNGE SKAL GENNEMFØRE EN UNGDOMSUDDANNELSE	12
01 / ALLE UNGE SKAL HAVE SUCCES I FOLKESKOLEN	6	04 / DE UNGES BEHOV OG KOMPETENCER SKAL I FOKUS	14
02 / ALLE UNGE SKAL OPLEVE GODE OVERGANGE	9	HVEM RETTER INITIATIVERNE SIG MOD?	16

INDLEDNING

De seneste par år er flere og flere unge kommet i uddannelse eller job. Det er rigtig godt. Men vi er langt fra i mål. Omkring 45.000 unge under 25 år har fået for svage forudsætninger, når deres jævnaldrende starter uddannelse, har gennemført en uddannelse eller er i job.

Bag mange af de unge mennesker, der ikke er i job eller i gang med en uddannelse, gemmer sig et potentiale, der ikke er blevet set, historier om nederlag fra et system, der ikke kunne rumme den unge, og dermed en grundlæggende følelse af at stå uden for vigtige fællesskaber.

Der er lige nu stor politisk opmærksomhed på ungedagsordenen og dens potentialer. Den uddannelsespolitiske målsætning er ambitiøs: Antallet af unge op til 25 år, som ikke har en tilknytning til uddannelse eller arbejdsmarkedet, skal være halveret i 2030. For at vi som samfund kan komme i mål med den målsætning, kræver det, at antallet af unge, der er i uddannelse eller i job, hvert år øges med knap 2.300 unge. Det svarer til omkring 15 ekstra unge om året i kommuner som Rødovre, Thisted, Ikast-brande eller Vejen.

Så det er ikke et øjeblik for sent at komme i gang. Alle relevante parter, arbejdsgivere og andre aktører er optaget af, hvordan alle unge mødes med positive forventninger, så de kan lykkes med at komme godt i vej i livet. Det er forsøgt, men endnu ikke løst. Der er derfor behov for at udfordre og tænke nyt, så vi sammen kan knække koden.

Vi skal turde sætte ambitionerne endnu højere på de unges vegne – de har meget at bygge på, men vi har ansvaret for at skabe de rette rammer, så de unge også kan lykkes. Det skylder vi både de unge selv og samfundet, som har hårdt brug for de unges arbejdskraft. Og som arbejdsmarkedet ser ud lige nu, er der et stort potentiale for at få flere unge i gang med en uddannelse eller i job.

Det kræver, at alle tager ansvar for udfordringen. Det er ikke en opgave, som kommunerne kan løse alene. Det skal ske i samarbejde og i dialog med relevante parter og aktører – både dem, der mangler hænder, dem der sikrer rammerne for vores opgaver og de unge selv. Der er behov for at finde løsninger, der er langsigtede – og både forebyggende og indsatsorienterede. Løsninger, der kan gavne og styrke alle unge og de unge, som har brug for anden bane for at få forløst deres potentiale.

Med dette udspil kommer KL derfor med en række konkrete anbefalinger, der viser, at mange aktører har et ansvar for, at alle unge kan lykkes. Udspillet dykker ned i fire faser af de unges liv, hvor der er brug for at sætte ind; i udskolingen, i overgangene mellem folkeskole og ungdomsuddannelser, på selve ungdomsuddannelserne og i jobcenteret.

Anbefalingerne kalder på den ene side på, at kommunerne løfter egen praksis og i højere grad handler med udgangspunkt i de unges behov. På den anden side peger anbefalingerne også på et behov for en række strukturelle ændringer, som der skal leveres på, hvis alle unge skal kunne lykkes med at få en uddannelse eller komme i job.

God læselyst!

Med venlig hilsen

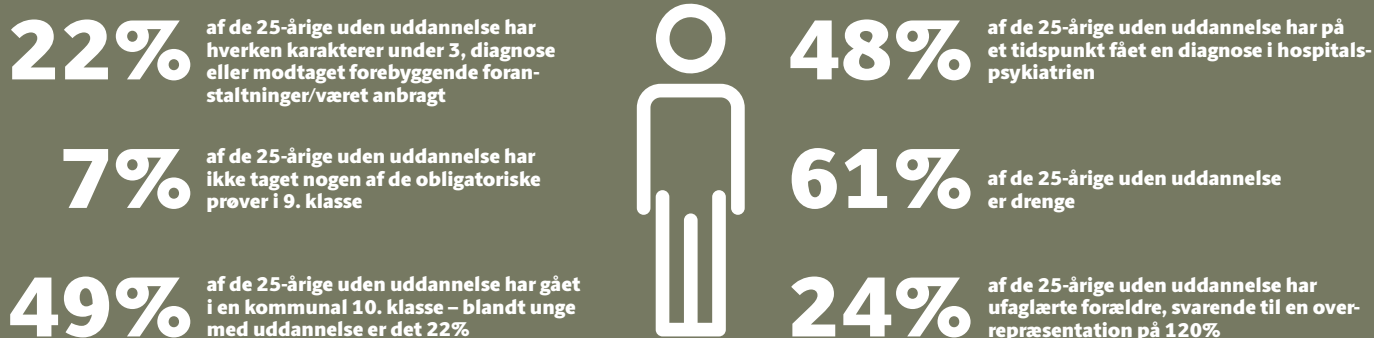

Martin Damm
Formand for KL

Kristian Vendelbo
Administrerende direktør for KL

› Figur. Hvem er de unge?

› EN KENDT DAGSORDEN

Regeringen har i 2020 nedsat Reformkommissionen, der arbejder på at finde nye løsninger for de mange unge med uforløst potentiale gennem 2. generationsreformer. I 2021 kom regeringen med flere udspil, der har fokus på ungedagsordenen. Danmark kan mere i bl.a. med fokus på arbejdskraft og 2,5 mia. til uddannelsesområdet. Og Tættere på I og II, hvor der bl.a. blev sat fokus på uddannelser i hele landet. Tidligere regeringer har også forsøgt med ekspertgrupper, reformer mv., bl.a. med anbefalinger til regeringen fra ekspertgruppen om bedre veje til en ungdomsuddannelse i 2017, som lå til grund for FGU-reformen.

KL er også selv kommet med konkrete forslag. I 2019 med et udspil rettet mod ungdomsuddannelserne og senest KL's perspektiver på en fælles retning for folkeskolen i 2021.

01 / ALLE UNGE SKAL HAVE SUCCES I FOLKESKOLEN

Trods et markant politisk fokus gennem tiden med mange initiativer målrettet folkeskolen er der stadig børn og unge, som ikke lykkes godt nok med at komme videre i uddannelsessystemet, og som senere får vanskeligt ved at klare sig på arbejdsmarkedet. For mange elever mister motivationen for at gå i skole op gennem deres skoleforløb og særligt i løbet af udskolingen. Det skyldes blandt andet høje præstationskrav og forventninger og de mange test og prøver, som presser dem. Det har betydning for elevernes trivsel, skoleglæde og faglige resultater, især hvis de forudsætninger, som eleverne har med i bagagen, er udfordrede. Derfor er der behov for at se på, hvordan vi skaber de bedste rammer og indhold i undervisningen, der støtter op om alle elevers trivsel, faglige udvikling og almen dannelse.

Mere motiverende og fleksibel undervisning

For mange elever mister motivationen for at gå i skole op gennem deres skoleforløb og særligt i udskolingen. I en EVA-undersøgelse fra 2020 svarer 84 pct. af eleverne i 5. klasse, at de er overvejende eller helt enige i, at deres dansk/matematiklærer sørger for, at undervisningen er varieret /forskellig fra gang til gang, hvorimod det er 72 pct. af eleverne i 8 klasse, der mener det samme.

› **Figur. 17% har ikke en ungdomsuddannelse som 25-årig. Fire ud af ti af disse er ikke i job eller under uddannelse**

› KL ANBEFALER DERFOR:

1. Erstat Fælles Mål med en mere meningsgivende ramme om undervisningen for eleverne

Den nuværende ramme for undervisningen i folkeskolen, Fælles Mål, har for stort fokus på en række snævert definerede outputmål. Det bryder undervisningen op i en lang række enkelte øer af viden og færdigheder, som hæmmer elevernes oplevelse af sammenhæng og mening i undervisningen.

Regeringen opfordres derfor til at afskaffe Fælles Mål og erstatte dem med en ny ramme. Den nye ramme skal udvikles i et samarbejde mellem politikere, praktikere og forskere, så den i langt højere grad rummer alle elever og skaber grundlaget for en motiverende og anvendelsesorienteret undervisning.

2. Justér balancen i fagrækken, så flere timer er praktisk orienterede

Folkeskolens nuværende undervisning og fag er præget af abstrakt og teoretisk indhold og arbejdsformer. Det er til skade for motivation og det faglige udbytte hos de elever, der er fra uddannelsesfremmede hjem eller er mindre bogligt orienterede.

Regeringen anbefales derfor at se på balancen i fagrækken, så der kommer flere timer i praktisk orienterede fag og mere praktisk indhold og arbejdsformer ind i de eksisterende fag. Det skal give en mere balanceret skole med plads til flere måder at lære på, og hvor der er mulighed for at blive anerkendt for både praktiske og teoretiske kompetencer.

3. Fjern barrierer for profil- og udskolingslinjer

I dag skal eleverne tage bestemte valgfag, der står i vejen for at lave lokale profil- og udskolingslinjer.

Regeringen opfordres derfor til at afskaffe de nuværende bindinger på praktisk/musiske valgfag, så kommunerne får bedre muligheder for at tænde skolerne til bestemte profiler eller udskolingslinjer til gavn for eleverne. Det vil give større fleksibilitet i undervisningen, som vil gavne elevernes motivation for at gå i skole og samtidig øge elevernes kendskab til mulige uddannelsesmuligheder.

4. Giv flere elever med behov mulighed for praktikforløb

For mange unge kan et praktikophold være med til at åbne dørene til videre uddannelse eller job. Og særligt for elever med behov kan ekstra tid i praktikken være til stor gavn.

Hertil kan kommunerne og skolerne gøre brug af § 33 i folkeskoleloven om længerevarende praktikker, men der er begrænsninger her, som bør ændres, så eleverne kan få det rette forløb.

Regeringen opfordres til at udvide retten i forhold til, hvem der kan foreslå et særligt forløb til eleven. Samtidig opfordres regeringen til at udvide muligheden for ungdomsskolernes heltidsundervisning fra efter 7. klasse til efter 6. klasse, da der er gode erfaringer hermed.

Kommunerne opfordres derfor til at gøre brug af muligheden langt mere strategisk og aktivt, så elever med behov kan få gavn af ekstra tid i praktikken. Det kan blandt andet være gennem lokale aftaler med erhvervslivet.

5. Indgå partnerskaber med lokale virksomheder for at få flere unge med behov i fritidsjob

Undersøgelser viser, at et fritidsjob kan bidrage positivt for de unge, og understøtte en god overgang fra grundskole til job og uddannelse. Samtidig giver et fritidsjob den unge nye kompetencer og erfaring. Mange kommuner arbejder allerede målrettet med fritidsjob til udsatte unge, og det bør udbredes til hele landet. Det kræver tæt kontakt til de lokale virksomheder.

Kommunerne opfordres derfor til at indgå partnerskaber med lokale virksomheder for at bane vejen til et fritidsjob for unge med behov.

Mindre præstationspres i folkeskolen

Der ses en sammenhæng mellem elevernes trivsel og karakterer ved afgangsprøven. Jo lavere trivsel, jo lavere karakterer ved afgangsprøven.

Gruppen af unge, som ikke gennemfører en ungdomsuddannelse, er blandt andet karakteriseret ved at have forladt folkeskolen med dårlige resultater eller uden en afgangseksamen. Jo lavere karakterer i folkeskolen, jo mindre er den unges sandsynlighed for at gennemføre en ungdomsuddannelse. Samtidig har karaktererne afgørende betydning for, hvorvidt den unge senere får en uddannelse og et job.

› KL ANBEFALER DERFOR:

6. Bedre muligheder for at bruge andre prøveformer

For mange unge forlader skolen uden en afgangsprøve. Tallene peger ellers på, at der er større sandsynlighed for, at den unge opnår en ungdomsuddannelse, hvis man forlader skolen med en afgangsprøve. Samtidig peger flere undersøgelser på, at prøverne i folkeskolen fylder for meget i undervisningen i udskolingen. Det fører til, at undervisningen bliver for teoretisk. Det opleves, som et pres på eleverne, og for fagligt svage elever, tager de unødige nederlagsoplevelser med videre i uddannelsesystemet og livet, når prøveformerne er for teoretiske.

Regeringen opfordres derfor til at give kommunerne mulighed for at arbejde med forsøg, som skaber bedre rammer for at aflægge prøver på særlige vilkår. Samtidig bør der igangsættes et arbejde, der gør op med den meget teoretiske tilgang til prøver i folkeskolen.

› Figur. Fire ud af ti med lave karakterer (under 3) har et fravær i 9. klasse på over 10%

Det er en fire gange højere andel end hos unge med højere karakterer

Den rette balance i skolen

13 pct. af de 25-årige uden uddannelse har ikke-vestlig oprindelse, svarende til en overrepræsentation på 60 pct. Den seneste PISA Etnisk 2018 viser, at elever med indvandringsbaggrund i gennemsnit bl.a. scorer 32 point mindre i læsning og 40 point mindre i matematik, hvis de går på skoler med mere end 50 pct. indvandrerelever, end hvis de går på skoler med højst 20 pct., også når der tages højde for elevernes baggrund. Et højt fagligt niveau fra folkeskolen har betydning for unges sandsynlighed for at gennemføre en ungdomsuddannelse

› KL ANBEFALER DERFOR:

7. Elevsammensætning i bedre balance

En række skoler har en elevsammensætning med så skæv socioøkonomisk og etnisk elevsammensætning, at det har en klar negativ effekt på elevernes faglige resultater.

Elever på disse skoler har derfor tydeligt dårligere betingelser for at få en solid faglig bagage med videre i livet fra folkeskolen end elever på gennemsnitsskoler.

Regeringen opfordres til at sikre de rette lovgivningsmæssige rammer for kommunerne, så de har mulighed for at justere elevsammensætning. Det kan fx være mere fleksible regler om skoledistrikter og muligheder for integrationspladser.

02 / ALLE UNGE SKAL OPLEVE GODE OVERGANGE

Forskningen viser, at en helhedsorienteret indsats over tid, hvor de unge understøttes fra grundskolen, til, at de gennemfører en ungdomsuddannelse, kan reducere risikoen for, at den unge ikke lykkes. Derfor er den tværgående tilgang vigtig. Men i dag skygger forskellige faglige mål og interesser i folkeskolen, på uddannelses-, social- og beskæftigelsesområdet for det overordnede mål om, at alle unge får en uddannelse eller kommer i job. Der er samtidig nogle centrale udfordringer med overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse samt gennemførelse på ungdomsuddannelsen. Der skal derfor skabes bedre sammenhænge i hele skoleforløbet og i overgangen fra folkeskolen til ungdomsuddannelserne.

› EN SAMMENHÆNGENDE INDSATS

Med Lov om kommunal ungeindsats til unge under 25 år har kommunerne fået et entydigt ansvar for at lykkes med de unge. Rammen for de unge mellem 15-25 år er en kommunal ungeindsats (KUI), der koordinerer de unges samlede forløb på tværs af uddannelses-, beskæftigelses- og socialindsatsen. Rammen er rigtig, men den går ikke i spænd med allerede eksisterende krav, som gælder for de unge. Kommunerne har derfor brug for, at lovgivningen understøtter en koordineret og helhedsorienteret indsats.

Det er en stor udfordring for kommunen, når:

- › en ung bliver 18 år og får en ydelse i jobcentret, så kan den unge blive erklæret uddannelsesparat, selvom den unge er erklæret ikke-uddannelsesparat i udskolingen.
- › alle unge skal have en uddannelsesplan, som er omdrejningspunktet for den unges indsats, men samtidig skal den unge også have Min Plan for den unges beskæftigelsesforløb, hvis den unge modtager en ydelse.
- › mange kontaktpersonordninger i de forskellige lovgivninger (mentor, koordinerende sagsbehandler, kontaktperson, støttekontaktperson, efterværn) frem for en sammenhængende kontakt.

Bedre sammenhæng mellem folkeskole, ungdomsuddannelse og job

Der er mange overgange i den unges liv på vejen fra barn til voksen og ud på arbejdsmarkedet. Det er oftest i overgangene, der er størst risiko for, at de unge ikke oplever sammenhæng og den nødvendige støtte – og derfor falder fra. Det er særligt sårbart for de unge, som har behov for et forberedende tilbud. Samtidig er der brug for, at de forberedende tilbud sikrer, at de unge kommer godt videre i uddannelse og job.

53 pct. af de 25-årige uden uddannelse har deltaget i forberedende tilbud (STU, produktionsskole, FGU). Blandt unge med uddannelser er det 6 pct.

› Figur. 25-årige der har gået i en kommunal 10. klasse

› KL ANBEFALER DERFOR:

8. 10. klasse skal være starten på en ungdomsuddannelse

Det kommunale 10. klassetilbud skal fungere som starten på en ungdomsuddannelse, frem for som nu at være en afslutning på folkeskolen. Samtidig er der behov for mere fleksible rammer så 10. klasse i højere grad kan tilpasses de unges og de lokale behov.

10. klasse er i sin lovgivningsmæssige form en forlængelse af folkeskolen. Derfor opfordres regeringen til at give 10. klasse sin egen lov, og at 10. klassesprøven afskaffes i sin nuværende form. Det giver flere muligheder for, at 10. klasse kan forankres, der hvor det giver bedst mening lokalt, fx på en ungdomsuddannelse. Det skal understøtte, at 10. klasse i højere grad kan fungere som retningsgivende til ungdomsuddannelser fx erhvervsuddannelserne eller hf med henblik på øget gennemførelse og blandt andet målrettet velfærdsområderne.

9. Fokus på den unge og kvaliteten på FGU

Den forberedende grunduddannelse (FGU) har udfordringer med at få økonomi og målsætning til at stemme overens. Elevtallet på FGU-institutionerne er faldende, hvilket både understreger, at flere unge er kommet videre i ordinær uddannelse eller job. Det viser samtidig, at FGU ikke kan rumme de unge, som det ellers var forventet.

Regeringen bør derfor sikre, at FGU-institutionerne får de rette rammer og betingelser til at rumme de unge i målgruppen. Samtidig bør FGU gøres mere fleksibelt, så de unge ikke falder fra, fx med bedre mulighed for nedsat tid eller forventninger til et særligt niveau i de faglige fag.

Den unge skal være styrende for indsatsen

17 pct. af en ungdomsårgang har ikke en ungdomsuddannelse, når de fylder 25 år. 82 pct. af de 25-årige uden uddannelse har været i gang med en ungdomsuddannelse. Unge med behov for særlig støtte kan møde modsatrettede forventninger og indsatser på grund af forskelligrettede lovgivninger, som ikke er tænkt sammen.

› KL ANBEFALER DERFOR:

10. Partnerskab mellem den kommunale ungeindsats og lokale aktører

Etableringen af den kommunale ungeindsats indbefatter en styrket tværgående tilgang til de unge. Lokallivet herunder virksomheder og ungdomsuddannelserne spiller en afgørende rolle, hvis flere unge skal i job og uddannelse.

KL anbefaler derfor, at der igangsættes partnerskab mellem den kommunale ungeindsats og de relevante aktører og parter lokalt, hvis de unge skal komme i uddannelse og job. For at fastholde momentum og styrke ungeindsatsen igangsættes et partnerskab, som skal bidrage til at udvikle den kommunale ungeindsats med fokus på sammenhæng både fagligt, kulturelt og økonomisk som følge af ungeområdets kompleksitet.

11. Ryd op i lovgivningen, så de unges behov bliver styrende

Alt for mange forskellige målsætninger og krav i sektorlovgivningerne dominerer ungeområdet. Det er en udfordring, at lovgivningerne ikke spiller sammen, og det spænder ben for, at det er den enkelte unges vej i job eller uddannelse, der er omdrejningspunktet.

Derfor opfordres staten til at rydde op i lovgivningen, så de unges behov bliver styrende frem for eksempelvis de unges alder. Det betyder fx, at en indsats efter servicelovens børnebestemmelser skal kunne fastholdes, indtil den unge er godt på vej i uddannelse eller job. Det kan være frem til den unge fylder 25 år.

Gode overgange for de unge

Ca. 44 pct. der påbegynder en erhvervsuddannelse er faldet fra 5 år efter. Til sammenligning er 11 pct. faldet fra en gymnasial uddannelse.

› KL ANBEFALER DERFOR:

12. Præcisér ansvaret for frafaldstruede elever

Overgangen mellem folkeskolen og ungdomsuddannelser er i dag et sted, hvor mange unge tabes. Det skyldes især, at ansvarsfordelingen er utydelig. Fx får kommunerne ikke i tilstrækkelig grad besked, hvis en elev er i risiko for at falde fra og ikke får gennemført sin uddannelse.

Ansvar for de elever, der er i risiko for at falde fra eller falder fra en uddannelse, skal derfor præciseres i lovgivningen. Helt konkret skal det ske ved, at der sikres et fælles ansvar, hvor alle afgivende institutioner forpligtes til at meddele kommunen, hvis en elev har alarmerende fravær samt overlevere en ung, der falder fra.

Derudover bør KUI og ungdomsuddannelserne forpligtes til et tættere samarbejde om frafaldstruede elever, så ungdomsuddannelserne fx har pligt til at indmelde frafaldstruede elever til KUI.

03 / FLERE UNGE SKAL GENNEMFØRE EN UNGDOMS- UDDANNELSE

Med en ungdomsuddannelse i rygsækken får unge flere og mere sikre jobmuligheder. Forskning viser, at det forebygger den enkeltes sociale problemer og samtidig øges den varige tilknytning til arbejdsmarkedet. Derudover er uddannelse også en god og sikker investering for samfundet. Det giver stigende produktivitet, højere vækst og velstand. Men langt fra alle unge får den ballast med sig. Ca. 17 pct. af de 25-årige gennemfører ikke en ungdomsuddannelse. Samtidig har vi faldende ungdomsårgange og for få, der vælger en erhvervsuddannelse i lyset af arbejdsmarkedets behov for faglært arbejdskraft.

Det høje frafald på ungdomsuddannelserne er en central udfordring. 84 pct. af unge uden en ungdomsuddannelse er påbegyndt en eller flere ungdomsuddannelser, men gennemfører ikke.

› ÅRSAGER TIL FRAFALD PÅ UNGDOMSUDDANNELSERNE

Frafaldet skyldes flere forhold bl.a.:

- › Udbuddet af ungdomsuddannelser er svært at overskue, og mange unge ender med at vælge ungdomsuddannelse ud fra geografi, socialt liv, prestige og sikkerhed for de videre uddannelsesmuligheder
- › Taxameterfinansieringen tilgodeser de stærke elever, som ungdomsuddannelserne lettest kan få igennem systemet, men ikke elever som har brug for ekstra støtte eller særlige rammer for at gennemføre uddannelsen. Den ses bl.a. ved, at fra 2012 til 2020 har EUD-andelen blandt 25-årige været faldende for alle grupper bortset fra de unge med det laveste faglige niveau.
- › Forskellige lovgivninger på tværs af ungdomsuddannelserne gør, at der mangler fleksibilitet og samarbejde på tværs af ungdomsuddannelsesinstitutionerne.
- › Uddannelsespålægget i beskæftigelsesindsatsen presser unge ind på en uddannelse, som de ikke er motiveret til.

Mere sammenhæng i ungdomsuddannelserne

Andelen, der får en ungdomsuddannelse, er steget, men der er stadig for stort frafald særligt på erhvervsuddannelserne. Samtidig er der for få unge, der vælger en erhvervsuddannelse – hvis udviklingen fortsætter, vil mindre end 20 pct. i 2025 vælge en erhvervsuddannelse. Samtidig er der tendens til, at de unge med de laveste karakterer fra folkeskolen, er de unge, som starter på en erhvervsuddannelse.

› KL ANBEFALER DERFOR:

13. Ensret lovgivninger på tværs af ungdomsuddannelserne

Ungdomsuddannelsessystemet er i dag præget af for mange lovgivninger, der ikke taler sammen og gør systemet for ufleksibelt.

Regeringen bør derfor ensrette lovgivningerne. Én samlet lovgivning skal sikre et fleksibelt ungdomsuddannelsessystem, som fx gør det muligt at fusionere og skabe hybride institutionsmodeller og uddannelses tilbud på tværs af fx en erhvervsuddannelse og en gymnasial uddannelse. Det skal bl.a. give bedre social sammenhæng og mindske stigmatiseringen mellem ungdomsuddannelserne. Samtidig skal det sikre større incitament til at hjælpe de unge hen på den rette hylde, som ikke nødvendigvis er det gymnasiale valg.

14. Skab rammer for attraktive campusmiljøer

Et fælles attraktivt campusmiljø på tværs af ungdomsuddannelser kan styrke de sociale og faglige synergier. Samtidig giver det mulighed for både teoretisk og praksisrettet undervisning uanset uddannelsesvalg, og mulighed for at udnytte fælles underviserressourcer. Det kan bidrage til at fastholde og inspirere unge til at opdage nye uddannelsesveje.

Staten bør derfor fjerne barriererne om de økonomiske rammer og ejerforholdet, så det fx er muligt at skabe fælles bestyrelser og etablere fælles campusmiljøer.

15. Gentænk taxametersystemet

De faldende ungdomsårgange kombineret med et aktivitetsbaseret system, der tilgodeser de stærke elever, som ungdomsuddannelserne lettest kan få igennem systemet, hæmmer samarbejdet om de unge, fordi mange uddannelsesinstitutioner kæmper om de samme elever for at opretholde et tilstrækkeligt grundlag.

Regeringen opfordres derfor til at gentænke taxametersystemet, så det understøtter et fokus på kvalitet, samarbejde og overgang til uddannelse eller job. Konkret bør det gøres ved, at grundtilskuddet gøres større for at mindske den unødige konkurrence om de unge. Samtidig bør elevernes socioøkonomiske baggrund indgå i taxametersystemet med sigte på støttemuligheder til unge med behov og ungdomsuddannelsernes evne til at få dem videre i uddannelse eller job.

16. Krav om inkluderende læringsmiljøer på ungdomsuddannelserne

I grundskolen er der forventninger om, at alle børn og unge favnes og inkluderes. Hvis vi skal få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse, er det afgørende, at ungdomsuddannelserne kan rumme en bredere gruppe unge gennem inkluderende læringsmiljøer. For nogle unge handler det ikke om de faglige evner, men mere om behovet for fleksible vilkår.

Ungdomsuddannelserne skal derfor forpligtes på at styrke det inkluderende læringsmiljø og udbyde tilstrækkelig med fleksible tilbud til unge med behov for at sikre højere gennemførelse på ungdomsuddannelserne. Det handler både om inkluderende adfærd i det almene tilbud, men også bedre mulighed for nedsat tid eller tilstrækkelig med særlige tilbud som fx ASF-klasser.

17. Gør hf-enkeltfag mere tilgængelig for unge med behov

Mange unge kæmper med psykiske udfordringer, og 48 pct. af de 25-årige uden uddannelse har på et tidspunkt fået en diagnose.

Derfor skal ungdomsuddannelserne have bedre mulighed for at rumme de unge, som har behov for mere fleksible rammer for at få en ungdomsuddannelse.

Regeringen opfordres derfor til at ændre reglerne for adgang til hf-enkeltfag, så unge med behov kan tilgå hf-enkeltfag efter 9. eller 10. klasse og ikke først et år efter, som reglerne er nu.

De unge kan på den måde i højere grad påbegynde en ungdomsuddannelse i eget tempo, og på lige fod med andre unge.

› Figur. Otte ud af ti 25-årige uden uddannelse har været i gang med en ungdomsuddannelse

04 / DE UNGES BEHOV OG KOMPETENCER SKAL I FOKUS

De seneste års beskæftigelsesindsats til de unge har haft et massivt fokus på at få flere unge til at begynde på "den rette" uddannelse hurtigst muligt. Med en kombination af forskellige indsatser, som understøtter og forbereder de unge på at begynde en uddannelse, er det heldigvis lykkedes at få en del unge i gang. Men der er fortsat et alt for stort frafald.

Ofte er det unge med mange udfordringer, som ender i jobcentret. Her skal der være fokus på at finde frem til de unges potentialer. De unge skal mødes med en tro på, at de har potentiale til at få en uddannelse eller et job, som kan give dem fodfæste på arbejdsmarkedet. Og lovgivningen skal rumme muligheden for fleksible løsninger tilpasset den enkelte.

Mere rum til fokus på den enkelte unges behov og kompetencer

En hovedudfordring for at lykkes med de unge i jobcentret er, at de formelle krav i uddannelsespålægget og krav om test m.m. giver stor risiko for, at de unge oplever nederlag. Mange tiltag uden succes kan betyde, at den unge mister troen på, at indsatserne kan hjælpe dem, og at de reelt selv kan flytte sig mod job og uddannelse. Samtidig får de unge en følelse af, at de ikke har beslutningskraft over deres eget forløb. Der skal være fokus på indsatser, som kan understøtte den unges egen indre motivation. Det er derfor positivt, at det fra april 2022 er igangsat et forsøg, hvor det er muligt at fravige uddannelsespålægget for denne målgruppe og i stedet arbejde jobrettet.

› UNGE I JOBCENTRET

Hvis man ser på antallet af unge på uddannelseshjælp, så er knap 30.000 fuldtidspersoner på uddannelseshjælp, hvoraf de mest udsatte unge – de aktivitetsparate uddannelseshjælpsmodtagere – udgør lidt under 20.000 fuldtidspersoner.

Typiske udfordringer for unge i gruppen er:

- › Svage boglige forudsætninger – mere end 6 ud af 10 har ikke bestået 9. klasses eksamen i skriftlig dansk eller matematik
- › Psykiske udfordringer – 2 ud af 3 har været i kontakt med hospitalspsykiatrien over en 5-årig periode. Det er 8 gange oftere end blandt unge i job og uddannelse.
- › Sociale problemer og svag familiebaggrund – hver fjerde har været anbragt uden for hjemmet, og ca. 40 pct. har modtaget forebyggende foranstaltninger
- › Nederlag i uddannelsessystemet – knap en tredjedel har afbrudt mindst to uddannelser
- › Misbrug – cirka hver femte har dokumenterede misbrugsproblematikker.
- › Kriminalitet – lidt under en fjerdedel er dømt.

› **KL ANBEFALER DERFOR:**

18. Drop uddannelsespålægget

En del af de unge, jobcenteret møder, er en gruppe af meget udsatte unge, hvor hovedparten har en række kombinerede sociale og psykiske udfordringer, der skygger for uddannelse. Nogle unge oplever vejen til uddannelse og job som lang og uoverskuelig.

For mange unge kan et job derfor være vejen ind på arbejdsmarkedet. Derfor bør uddannelsespålægget droppes. Det skal ikke være et fravalg af uddannelse, men jobberfaring kan bidrage til afklaring og motivation for et fremtidigt uddannelsesvalg. Med den nyligt indgåede trepartsaftale er der igangsat et forsøg med jobfokus frem for uddannelsesfokus. Det skal gøres permanent, så snart det er muligt.

› **Figur. 25-årige uden job**

Uden uddannelse
57%

Med uddannelse
23%

19. Ensret målsætningen for alle unge

Med reformen af de forberedende tilbud blev der formuleret en ny uddannelsespolitisk målsætning om, at alle 25-årige skal have gennemført en uddannelse, være i uddannelse eller være i beskæftigelse. Samtidig er der i kontanthjælpsreformen indført et entydigt fokus på at hjælpe den enkelte unge i uddannelse.

Forskellige målsætninger for de unge er ikke optimalt.

Regeringen opfordres derfor til at ensrette målsætningerne for alle unge, så den uddannelsespolitiske målsætning bliver den overordnede målsætning for ungeområdet, også for indsatsen i jobcentret, hvor alle unge ellers i dag skal have et uddannelsespålæg.

20. Sæt beskæftigelsesindsatsen fri – også for de unge

Vi skal lykkes med alle unge – og alle unge skal lykkes med sig selv. Derfor er der også brug for en erkendelse af, at uddannelse og job ikke for alle unge er hovedvejen – eller første skridt på vejen.

Regeringen bør derfor sætte beskæftigelsesindsatsen mere fri, så kommunerne får mulighed for at skabe rum til indsatser, som ikke nødvendigvis er målrettet job eller uddannelse. Det kan være indsatser, som træner sociale færdigheder ved fx at fokusere på meningsfulde fællesskaber, der bryder med isolation og ensomhed, lavt selvværd, angst.

HVEM RETTER INITIATIVERNE SIG MOD?

› REGERINGEN/STATEN

1. Erstat Fælles Mål med en mere meningsgivende ramme om undervisningen for eleverne
2. Justér balancen i fagrækken, så flere timer er praktisk orienterede
3. Fjern barrierer for profil- og udskolingslinjer
4. Giv flere elever med behov mulighed for praktikforløb
6. Bedre muligheder for at bruge andre prøveformer
7. Elevsammensætning i bedre balance
8. 10. klasse skal være starten på en ungdomsuddannelse
9. Fokus på den unge og kvaliteten på FGU
11. Ryd op i lovgivningen, så de unges behov bliver styrende
12. Præcisér ansvaret for frafaldstruede elever
13. Ensret lovgivninger på tværs af ungdomsuddannelserne
14. Skab rammer for attraktive campusmiljøer
15. Gentænk taxametersystemet
17. Gør hf-enkeltfag mere tilgængelig for unge med behov
18. Drop uddannelsespålægget
19. Ensret målsætningen for alle unge
20. Sæt beskæftigelsesindsatsen fri – også for de unge

› KOMMUNERNE OG KL

5. Indgå partnerskaber med lokale virksomheder for at få flere unge med behov i fritidsjob
10. Partnerskab mellem den kommunale ungeindsats og lokale aktører
13. Præcisér ansvaret for frafaldstruede elever

› UNGDOMSUDDANNELSERNE

12. Præcisér ansvaret for frafaldstruede elever
16. Krav om inkluderende læringsmiljøer på ungdomsuddannelserne

KL

KL
Weidekampsgade 10
2300 København S
Tlf. 3370 3370
kl@kl.dk
www.kl.dk
@kommunerne

Produktionsnr. 830835
ISBN 978-87-93950-65-8
ISBN 978-87-93950-66-5-pdf